ధర్మో రక్షతి రక్షితః

గోవిందరాజు రామకృష్ణారావు

"ఎస్సై వున్నాడా!" ఫోన్లో అవతల పక్క కంచు మోగింది

హెడ్డు బిత్తర పోయాడు. మహా మహా వాళ్ళే చంద్రంపూడి పోలీసుస్టేషనంటే ఒకటికి రెండుసార్లు ఆలోచించుకుని మాట్లాడతారు మామూలు కానిస్టేబులికి కూడా 'గారు" తగిలించాలి అది రివాజు

అలాంటప్పుడు ఏకంగా ఎస్సైనే వున్నాడా' అనగల మొనగాడెవడబ్బా అనుకున్నాడు హెడ్డు

ఇంద్ర బవనం రామచంద్రయ్య తప్ప మరో శాల్తీ తట్టడం లేదు "ఆయనెందుకు చేస్తాడు?" హెడ్డు ఆలోచన్లోపడి వెంటనే జవాబివ్వ లేదు

ఎవరెక్కడ వినపట్లేదా?" కంఠం కసురుకుంది

రామచంద్రయ్య కంఠం గుర్తు పట్టి హెడ్డు ఖంగు తిన్నాడు

సార్సార్ నమస్కారం సార్ నేను సార్ హెడ్డుని సార్'

ఎస్సైయేమయ్యాడు?' తీవ్రంగా వచ్చింది ప్రశ్న అటు వైపు నుంచి

ఈ పొద్దున వూరెళ్ళారు సార్ సాయంత్రానికి వచ్చేస్తా మన్నారు వచ్చే టైమయింది సార్" హెడ్డు వినయంగా సంజాయిషీ చెప్పుకున్నాడు

ఈ వూరొచ్చి పట్టుమని పది రోజులు కాలేదు అప్పుడే చెక్కేశాడా . ఎక్కడికి?' కోపం, దబాయింపు కలిశాయి

వాళ్ళ నాన్నగారికి సుస్తీగా వుందని కబు రొచ్చింది సార్ ఒక్కరే వెళ్ళారు సార్ వచ్చే టైమయింది సార్

సర్లే ఉన్నపళంగా ఒక కానిస్టేబుల్ని తీసుకునిరా'

ఆజ్ఞాపించింది ఇంద్రబవనం ఫోను

ఏమయింది సార్?" హెడ్డు గాబరాగా అడిగాడు

ఏం, తల తిరుగుతుందా ? ఫోన్లోనే చెప్పాలా? వచ్చేయ్!

ఫోన్ అరిచి టక్కుమని వూరుకుంది

హెడ్డు నాలిక్కరుచు కున్నాడు డ్రస్సూ టోపి సర్దుకున్నాడు లాఠీ పట్టుకుని మీసాలు సరి చేసుకున్నాడు టూ నాట్ టుని వెంట పెట్టుకుని హుటాహుటిగా ఇంద్రభవనం చేరుకున్నాడు

రామచంద్రయ్య అసలు యింటి పేరు తెలిసిన వాళ్ళు చాలా తక్కువ ఆయన వుండే ఇల్లు ఇంద్రబవనంలా వుంటుందని అందరూ అలా పిలుస్తారు

గేటు దాటి లోపలికి వెళ్ళారు తోరణాలు కట్టి వున్నాయి ఏదో విశేషం వుందను కున్నారు అలాంటి సందర్భాల్లో పిలిచి భోజనమో ఫలహారమో పెట్టడం అనవాయితీ కాని యీసారి పిలుపు అలా లేదు విందుకైతే కరిచినట్లు మాట్లాడే అవసరం ఏముంటుంది హెడ్డుకి అయోమయంగా వుంది

హాల్లోకి వెళ్ళారు. సోఫాలో రామచంద్రయ్య కాలుమీద కాలేసుకుని కూర్చున్నాడు చూపులు గంభీరంగా వున్నాయి పక్కనే వున్న బల్లమీద పూలదండ లున్నాయి గులాబీల వాసన హాలంతా గుప్పు మంటోంది ఎవరో వచ్చి సన్మానం లాంటిది చేసి వుండాలి కాని మనిషి అలా లేడే!– అనిపించింది హెడ్డుకి

కానిస్టేబుల్ టూనాట్టూతో పాటు హెడ్డు సోఫా దగ్గరి కెళ్ళాడు

గామచంద్రయ్య చురచుర చూశాడు.

లాఠీ ఎడం చేత్తో నిరారుగా వుంచి టక్కుమంటూ కాళ్ళు దగ్గరికి చేరుస్తూ సాల్యూట్ వేశారు

అయినా రామచంద్రయ్య ముఖం ప్రసన్నంగా మారలేదు ఏదో గొడవుందని హెడ్డు పసి కట్టాడు.

'ఎస్సైగారు వచ్చే టైమయింది సార్ స్టేషన్లో చెప్పొచ్చాను రాగానే తమ దగ్గరి కొచ్చేయమని–' విన్నవించుకున్నాడు

ఒక్కక్షణం హాలంతా నిశ్శబ్దం ఆవరించింది.

'ఇవతల కొంప మునిగింది ఆయనొచ్చే దాకా వ్యవహారం ఆపమంటావా?' హాలు దద్దరిల్లింది

హెడ్డుకి ఏం అడగాలో ఎలా అడగాలో పాలు పోలేదు

అయ్యగారి మాటలు విని పెద్ద పాలేరు పరుగెత్తు కొచ్చాడక్కడికి

రామచంద్రయ్య అతని వంక చూశాడు సంగతి హెడ్డుకి చెప్పమంటున్నాడని గ్రహించాడు

'అది కాదండి ఇవ్వాళ అమ్మాయిగారి పుట్టిన రోజండి తనతో పాటు ఆరో తరగతి చదువుతున్న కొందరు ఆడపిల్లల్ని కూడా పిలిచారండి. చుట్టాలు పక్కాలు వున్నారనుకోండి వాళ్ళూ వచ్చారు '

'అసలు సంగతి ఏడు సోది చెప్పక' రామచంద్రయ్య కస్సుమన్నాడు

పెద్ద పాలేరు బిక్కచచ్చి 'అలాగేనండి అది కాదండి – మొత్తం ఆరుగురు పిల్లలొచ్చారండి పూలదండ వేశారండి పెన్నులో ఎందో ఇచ్చారండి అమ్మాయిగారి మెళ్ళో సన్న గొలుసు పొడుగాటిది ఉన్నట్టుండి కనిపించడం లేదండి. ఈ పిల్లలు వచ్చాకే పోయిందండి. వీళ్ళొచ్చినప్పుడు వేరేవాళ్ళెవరూ ఇటు రాలేదండి ' గడగడా సంగతి చెప్పేశాడు

హెడ్డు పై జేబులోంచి చిన్నపుస్తకం బాల్‌పెన్ను తీయబోయాడు

'కేసు రాసుకుంటావా?' అందుక్కాదు పిలిచిందన్నట్టుగా వుంది ఆ ప్రశ్న ధోరణి

హెడ్డుకి ఏం చేయాలో తోచలేదు ఏమడిగితే ఏం తప్పో అని నీళ్ళు నములుతున్నాడు

పెద్దపాలేరు వంక చూస్తూ 'ఆ పిల్లలంతా వెళ్ళిపోయారా?' అడిగాడు

'ఇద్దరెళ్ళిపోయారు '

'ఈ వూరేనా వాళ్ళది?'

'కాదు పక్కన ఏ వూరో తెలియదట '

హెడ్డు రామచంద్రయ్య వైపు అతివినయంగా చూస్తూ 'అమ్మాయిగారు లోపల వున్నారాండి?' నూతిలోంచి మాట్లాడుతున్నట్టు అడిగాడు

రామచంద్రయ్య చర్రున లేచి నిలబడి 'ఏం అమ్మాయిని ప్రశ్నలు వేస్తావా?' కళ్ళల్లోంచి నిప్పులు రాలాయి

'ఎంత మాట ఊరికే అడిగాను సార్ సంగతి నేను చూసుకుంటాగా సార్' తప్పయిపోయిందని చెబుతున్నట్టుగా వుంది

'మిగిలిన నలుగురు పిల్లలెక్కడున్నారు?' పెద్ద పాలేరు నడిగాడు

'అదుగో ఆ పక్కన వడ్ల బస్తాలున్న కొట్లో పెట్టి బయట గొళ్ళెం వేశాం' అని చెప్పి రామచంద్రయ్య వంక చూశారు

హెడ్డూ! నిన్ను పిలిపించింది ఈ చచ్చుప్రశ్నలు వేయడానికి కాదు అర్థవయిందా బొంబాయి నుంచి తెచ్చాను అమ్మాయికి కొత్త రకంగా వుంటుందని సన్నగా నాజుగ్గా వుంటుంది అమ్మాయికి నచ్చింది వెధవ డబ్బు గురించి కాదు పిల్లల్లో ఎవరో కొట్టేసి వుంటారు వాళ్ళ దగ్గరుందో కూడా బలుక్కుని వెళ్ళిపోయిన పిల్లలతో పంపి చేశారో అర్థవయిందా?'

హెడ్డు తలూపాడు గత్యంతరం లేక ఏమి చేయాలో తోచలేదు రామచంద్రయ్య ఆంతర్యం గ్రహించాడు కాని ఆడపిల్లలు ఎవరి పిల్లలో లాఠీ ఝుళిపించితే ఏం ప్రమాదమొస్తుందో వ్యవహారం తన మీదకే తిరిగితే ఎస్సైలేడాయె అసలే రోజులు బాగోలేదు సంగతి పైకి పొక్కితే లేనిపోని తంటా ఎంక్వయిరి అన్నారంటే ముందు తన మీదే పిడుగు పడుతుంది సస్పెండు చేసి వూరుకుంటారు తర్వాత రామచంద్రయ్య పలుకుపడి వుపయోగించి తప్పిస్తారు అది వేరే సంగతి సర్వీసులో బ్లాక్ మార్కు వస్తుంది హెడ్డు మధనపడుతున్నాడు

హెడ్డు వెంటనే కొట్టు వైపుకి లాఠీ వూపుకుంటూ వెళ్తాడని వ్యవహారం తేలిపోతుందని ఆశించాడు అలా జరగలేదు

'ఏం హెడ్డూ! ఐపిసీ సెక్షన్లు గుర్తుకు

తెచ్చుకుంటున్నావా! లేకపోతే ఎవరింటి కొచ్చావో మర్చిపోయావా?' హెచ్చరించినట్లుగా వున్నాయి ఆ మాటలు

జంతు పట్టుకుంది హెడ్కుకి ఒక్కక్షణం ఆలోచించాడు ఒక నిర్ణయానికొచ్చాడు '

ఒకసారి మీసాలు తుడుచుకున్నాడు

'కొట్టు తెరు' పెద్దపాలేర్ని పురమాయించాడు తనూ వెంట వెళ్తూ

రామచంద్రయ్య అటు వైపు దర్పంతో చూశాడు తలుపు గొళ్ళెం తీసి పెద్దపాలేరు గుమ్మం దగ్గర నిలబడ్డాడు

లోపల్నుంచి ముందు సన్నని ఏడుపులు వినిపించాయి

లాఠీ నాలుగు సార్లు దభ్ దభ్ శబ్దం చేసింది ఏడుపులు పెద్దవయ్యాయి

ఆ ఏడుపుల్లో హెడ్కు అడిగిన ప్రశ్నలకి పిల్లలిచ్చిన జవాబులు ఇవతలికి వినిపించలేదు

పెద్దపాలేరు తలకాయ పక్కకు తిప్పుకుని నిలబడ్డాడు అతని కళ్ళలో తిరిగిన నీళ్ళు ఎవరికీ కనిపించలేదు.

హెడ్కు లాఠీ వూపుకుంటూ బయటికొచ్చి 'గొళ్ళెం పెట్టు' అని చిరాకుగా అన్నాడు లోపల ఏడుపులు ఆగలేదు గొళ్ళెం పెట్టి యివతలి కొచ్చాడు.

'సార్ పాపం పిల్లలు ఏమి తెలియదంటున్నార్ సార్. అంతకీ తగిలించా కూడా. చూస్తే చాలా అమాయకుల్లా వున్నారు ' మనవి చేసుకున్నాడు

'అంటే నీ వుద్దేశం గొలుసు పోలేదంటావ్ వాళ్ళెవరూ తీయలేదంటావ్ బయటికి చెరవేయలేదంటావ్?' కోపం మిన్నుముట్టింది

'అదికాదు సార్ అమ్మాయిగారు ఇంకెక్కడన్నా పెట్టారేమో ' నసిగాడు

'తెలితక్కువగా వాగకు ఈ హాల్లో వుండగానే గొలుసు పోయింది పాలేరు చెప్పింది వినలేదా?'

'సార్ మన్నించండి నేననేది '

ఇంతలో వాకిట్లో స్కూటర్ చప్పుడయితే అంతా బయటికి చూశారు

'ఎస్సైగారొస్తున్నార్లే వుండి సార్ ' హెడ్కు, టూనాట్ టు అవతలికి పరుగెత్తారు సాల్యూట్ చేశారు

ఎస్సైస్కూటర్‌కి స్టాండ్ వేశాడు ,

అక్కడే హెడ్కు సంగతి టూకీగా చెప్పాడు

లోపలికొచ్చారు.

ఎస్సై సాల్యూట్ చేశాడు రామచంద్రయ్య గంభీరంగా తల పంకించాడు

'హెడ్కు సంగతి చెప్పాడు తప్పకుండా తెలుసుకుంటాను సార్'

రామచంద్రయ్య ఏమి మాట్లాడలేదు

'మీ యిద్దరూ హాలంతా బాగా వెతకండి ఆదేశించాడు హాలు నాలుగు మూలలా పరిశీలనగా చూస్తూ

బల్లమీద పూలదండలు కనిపించాయి పిల్లలు పూలదండలు వేసిన సంగతి హెడ్కు చెప్పాడు గొలుసు ఎలా వుంటుందో వూహించుకున్నాడు

హెడ్కూ, టూనాట్‌టు జాగ్రత్తగా హాలులో నేలమీద వెతుకుతున్నారు

ఎస్సైబల్ల దగ్గరి కెళ్ళాడు

రామచంద్రయ్య ఎస్సైని గమనిస్తున్నాడు

గుప్తదానం

ధర్మపథం

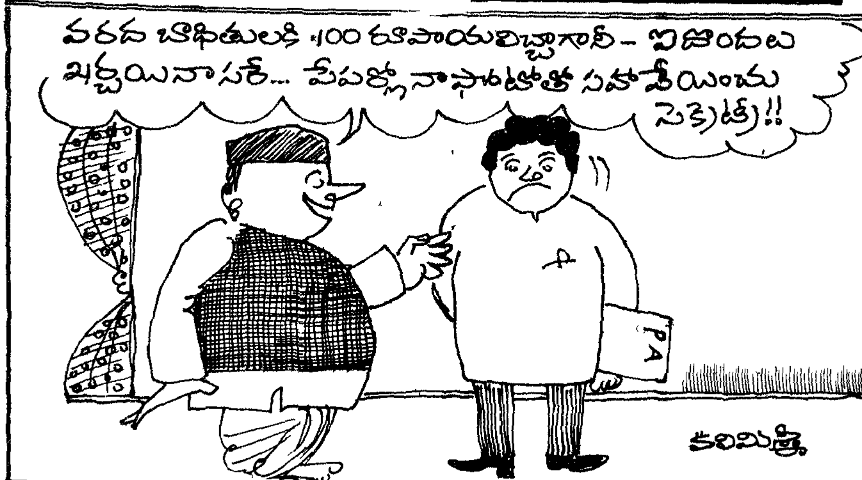

ధనం ఉన్నందుకు తాను అనుభవించడం, ఇతరులకు దానం చెయ్యడం ప్రధానాలు కొందరు ఉదారులు తాము అనుభవించడం కంటె ఇతరులకు ఇవ్వడమే ముఖ్యంగా భావిస్తారు అలాటి వాళ్ళు చాలా అరుదుగా ఉంటారు

దానం చెయ్యడంలో వివిధ పద్ధతులు కానవస్తాయి కొందరు పేరు ప్రతిష్ఠల కోసం దానం చేస్తారు. వారు కవులకూ, గ్రంధకర్తలకూ- తమకు పుస్తకాలు అంకితం చేయించుకొని, తమ్ము మిక్కిలి ప్రశంసించే పద్యాలతో కూడా తమ చాయా చిత్రాలను ప్రకటింపజేసుకుంటారు దీనివల్ల తమ పేరు శాశ్వతంగా నిలుస్తుందని వారి అభిప్రాయం ఇలా జరగడం పుష్కలంగా ధనం యిచ్చిన వారికే కొందరు గ్రంథముద్రణకు తృణమో పణమో సహాయం చేసి, తమ పేరు దాతల పద్దులో చేరేటట్లు చూచి తృప్తి పడతారు ఏమయినా సరే- వీరు ద్రవ్యదాతల కింద లెక్కకు వస్తారు

కొందరు దాతలకు ఇట్టి పద్ధతి నచ్చదు అయినా ప్రతిగ్రహీతల నిర్బంధం వల్ల సమ్మతించవలసి వస్తూ ఉంటుంది. కాని ఇట్టి ప్రచారానికి ఏమాత్రం యిష్టపడని కొందరు, ఎక్కువ ధనాన్ని దానం చేసినా, తమ పేరు ప్రకటించవద్దని గట్టిగా చెప్పియే దానం చేస్తారు ఇది యితరులకు తెలియదు ఇదే గుప్తదానం. ఇదే ఉత్తమ మైనది ఇట్టి దాతలను బట్టియే "ఒక చేతితో యిస్తే రెండో చేతికి కూడా తెలియని దానం" అనే ప్రసిద్ధి ఏర్పడింది

త్యాగ స్వభావం గల ఉత్తములు దానం చెయ్యడానికి సంసిద్ధంగా ఉన్నా, అట్టి దానం జరగకుండా చూడడానికి అసూయాపరులు సర్వత్రా ఉండనే ఉంటారు. దీనికొక చక్కని పోలిక ఉన్నది సమృద్ధిగా నీరుగల నుయ్యి నీరు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉంది గృహిణి నీరు చేదుకొనుటకు – బొక్కెనకు కట్టిన త్రాడు గిలకమీద వేసి, ఆ బకెట్‌ను నూతిలోకి దింపి, నీరు నింపి బయటికి లాగుతూ ఉన్నప్పుడు, ఆ గిలక కిర్రు కిర్రుమని కఠోరంగా ధ్వని చేస్తుంది ఇచ్చేది యిస్తుండగా, పుచ్చుకొనేది పుచ్చుకుంటూ ఉండగా- మధ్య తన సొమ్మేమి పోయింది? ఇవ్వవద్దని అరవడం ఎందుకూ? ఈ పోలిక ఆ కుటిలమతులైన అసూయాపరులకు చక్కగా అమరి ఉంటుంది దాతల దగ్గర ఇలాంటివారు చేరి ఉండటం సహజం అందువల్ల ఉదారహృదయులైన దాతలు, చేసే దానం ఏదయినా, ఇతరులకు ఎరుక లేకుండా గుప్తంగా చెయ్యడమే మంచిది. •

– భులుసు వేంకట రమణయ్య

ధర్మో రక్షతి రక్షితః

పూలదండలు ఒక్కొక్కటీ తీసి ఎస్సై పరిశీలిస్తున్నాడు.

ఒక గులాబీదండకు సన్నని గొలుసు చిక్కుకుంది మెరుస్తొంది చెమ్కితో పాటు

ఆ దండను భద్రంగా రామ రామచంద్రయ్య దగ్గరికి తీసుకు వచ్చాడు

హెడ్డూ, టూ నాట్ టు కూడా అక్కడి కొచ్చారు

ఎస్సై ఆ సన్నని గొలుసు తీసి సోఫా ముందున్న టీపాయ్‌మీద పెడుతూ ఇదుగో సార్, గొలుసు- ఇదేనా?

రామచంద్రయ్య ముఖంలో చిరునవ్వు వచ్చి వెంటనే మాయమయింది తొట్రుపాటు అలముకొంది ముఖం వెల వెల పోయింది

థాంక్యూ గొంతు పొడిగా పలికింది

ఆ నలుగురు పిల్లల్ని బయటికి తీసుకురా ఎస్సై కటువుగా ఆదేశించాడు టూనాట్‌టుని

ఎస్సార్ అని గబగబా వెళ్ళాడు

పిల్లలు భయంతో గజగజలాడుతూ బావురు మన్నారు

మిమ్మల్నేం చేయను భయపడకండమ్మా ఎస్సై ఓదార్పుగా అన్నాడు, కొట్టు బయటికొస్తున్న పిల్లలతో

నలుగురూ బయటి కొచ్చారు అందులో ఒకమ్మాయి ఎస్సైని చూసి పరుగెత్తు కొచ్చి చుట్టేసుకుని బిగ్గరగా ఏడ్వసాగింది

ఊరుకో అమ్మా ఏం కాలేదు గొలుసు ఒక పూలదండకి చిక్కుకుంది ఇక్కడే వుంది అని అందరు పిల్లలికి తెలియాలని చెప్పాడు

పిల్లల మనసు కుదుట పడింది కాని భయం ఇంకా తగ్గలేదు

టూ నాట్ టూ! ఈ ముగ్గురు పిల్లల్ని జాగ్రత్తగా ఇళ్ళ దగ్గర దింపిరా నేను ఇప్పుడే వచ్చి వాళ్ళని కలుస్తానని చెప్పు స్వయంగా నేనే క్షమాపణ వేడుకుంటానని కూడా చెప్పు- తెలిసిందా! అన్నాడు హెడ్డు వైపు తిరిగి

మా అమ్మాయిని యింటి దగ్గర దిగబెట్టి వస్తాను నువ్వు స్టేషనికి వెళ్ళవయ్యా అని పురమాయించి పిల్లలందరి తల నిమిరాడు బుజ్జగిస్తూ

హెడ్డు ముఖంలో నెత్తురు చుక్క లేదని పించింది తల వంచుకుని, నన్ను క్షమించండి సార్ అని కాళ్ళపైపడి ప్రాధేయ పడ్డాడు

హెడ్డును లేవదీస్తూ, జరిగి పోయిందేదో జరిగి పోయింది నువ్వేం చేస్తావ్ లోకం అలా తయారయింది అన్నాడు

రామచంద్రయ్య వైపు తిరిగి సాల్యూట్ చేసి ఆయన సమాదానం కోసం ఆగకుండా గబగబా వెళ్ళిపోయాడు కూతుర్ని తీసుకుని

పిల్లలు కళ్ళు తుడుచుకుంటూ టూ నాట్ టూ వెంట బయలు దేరారు హెడ్డు తలవంచుకుని హాలు దాటాడు

రామచంద్రయ్యా, పెద్ద పాలేరూ రాతి బొమ్మల్లా నిలబడి పోయారు □